

4 Δεκεμβρίου, 1990

[Α. Ν. ΛΟΪΖΟΥ, Π., ΜΑΛΑΧΤΟΣ, ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ,
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΗΣ, ΝΙΚΗΤΑΣ,
ΑΡΤΕΜΙΔΗΣ, Δ/στές]

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ,

- Αιτητής,

v.

ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ (ΑΡ. 3),

Καθ' ων η αίτηση.

(Αναφορά Αρ. 3/90).

5 *Συνταγματικό Δίκαιο — Συνταγματικότητα νόμου — Αναφορά από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας για γνωμάτευση από το Ανώτατο Δικαστήριο δυνάμει του Άρθρου 140 του Συντάγματος, κατά πόσο ο Περί Φορολογίας του Εισοδήματος (Τροποποιητικός) Νόμος του 1990, βρίσκεται σε αντίθεση και είναι ασύμφωνος προς τις διατάξεις των Άρθρων 24.1, 28.1 και 179 του Συντάγματος.*

10 *Συνταγματικό Δίκαιο — Σύνταγμα — Άρθρο 28.1 και 2 — Αρχή της ισότητας — Σε φορολογικά θέματα δεν είναι δυνατό να επιτευχθεί απόλυτη ισότητα — Εφαρμοστέες αρχές.*

15 *Με τον υπό κρίση Νόμο τροποποιείται το Άρθρο 8 των Περί Φορολογίας του Εισοδήματος Νόμων του 1961 μέχρι (Αρ. 4) του 1989 ώστε να απαλλάσσονται φόρου εισοδήματος εισφορές που γίνονται σε κόμματα μέχρι ποσού τριών χιλιάδων λιρών από φυσικά πρόσωπα και μέχρι ποσού δέκα χιλιάδων λιρών από νομικά πρόσωπα, αναφορικά με κάθε φορολογικό χρόνο.*

20 *Η Ολομέλεια του Ανωτάτου Δικαστηρίου αποφάσισε κατά πλειοψηφία ότι ο υπό κρίση νόμος δεν είναι αντισυνταγματικός για τους πιο κάτω λόγους:*

25 *Α. Υπό Λοΐζου, Π., συμφωνούντων και των Δημητριάδη, Δ., Παπαδόπουλου, Δ. και Χρυσοστομή, Δ.:*

1. Η αρχή της ισότητας και της αναλογικότητας, που διασφαλίζε-

- ται με τα Άρθρα 28.1 και 24.1 του Συντάγματος, προϋποθέτει ίση μεταχείριση όλων όσων τελούν κάτω από τις ίδιες συνθήκες και αποκλείει τη θέσπιση αυθαίρετων και αδικαιολόγητων διακρίσεων.
- 5
2. Η διάκριση η οποία θεσπίζεται με τον υπό κρίση νόμο από τις περιπτώσεις δωρεών για εκπαιδευτικούς, μορφωτικούς και φιλανθρωπικούς σκοπούς που διέπονται από το Άρθρο 11(1)στ του Νόμου, δεν είναι αυθαίρετη ή αδικαιολόγητη. Η διαφοροποίηση μεταξύ των δύο κατηγοριών είναι εύλογη και δικαιολογημένη γιατί δεν τελούν κάτω από τις ίδιες συνθήκες μια και τα κόμματα αποτελούν διαφορετική και ιδιόμορφη κατηγορία από εκείνη των εκπαιδευτικών, μορφωτικών ή φιλανθρωπικών ιδρυμάτων.
- 10
3. Ο νομοθέτης διαθέτει ευρύτερη εξουσία κατάταξης επί φορολογικών ζητημάτων από ότι σε άλλα ζητήματα, λόγω του πολύπλοκου της φοροθετικής προσαρμογής. Επιπλέον δεν μπορεί να επιτευχθεί απόλυτη ισότητα σε σχέση με τη φορολογία και στην πραγματικότητα δεν απαιτείται τέτοια προσέγγιση από την αρχή της ισότητας.
- 15
4. Ο υπό κρίση νόμος στοχεύει στη σύσταση και συντήρηση των πολιτικών κομμάτων, που αποτελούν απαραίτητο θεσμό σε δημοκρατικά πολιτεύματα, χάριν της επίτευξης των σκοπών τους με ελεύθερο ανταγωνισμό και ισοτιμία. Δεν αποτελεί δε δυσμενή διάκριση το γεγονός ότι ο ορισμός του κόμματος που υιοθετείται στον υπό κρίση νόμο είναι ο ίδιος με εκείνον που περιέχεται στον περί Πολιτικών Κομμάτων (Κτήση, Κατοχή και Διάθεση Ακίνητης και Κινητής Ιδιοκτησίας) Νόμο του 1989.
- 20
- 25
- 30
- Β. Υπό Αρτεμίδα Δ.:
- Ο υπό κρίση νόμος παραβιάζει την αρχή της ισότητας που κατοχυρώνεται με το Άρθρο 28.1 και 2 του Συντάγματος, λόγω του ότι οι πρόνοιές του θα συντελούν στη διαμόρφωση της λαϊκής βούλησης η οποία εκφράζεται μέσω των κομμάτων, μέσω του άνισου ανταγωνισμού, εφόσον σε αυτόν εισάγεται το οικονομικό υπόβαθρο των υποστηρικτών των πολιτικών κομμάτων. Ως εκ τούτου είναι αντισυνταγματικός.
- 35
- 40

Γνωμάτευση κατά πλειοψηφία ότι ο Νόμος δεν είναι αντισυνταγματικός.

Σημείωση: Το κείμενο του Νόμου επισυνάπτεται στο τέλος της αποφάσεως.

Αναφερόμενες υποθέσεις:

5

Republic v. Arakian and Others (1972) 3 C.L.R. 294,

Antoniades and Others v. Republic (1979) 3 C.L.R. 641,

10

Panos Lanitis and Sons (Investments) Ltd v. Republic (1984) 3(B) C.L.R. 1588,

Apostolou and Others v. Republic (1984) 3(A) C.L.R. 509.

15

Αναφορά.

Αναφορά από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας στο Ανώτατο Δικαστήριο για γνωμάτευση, δυνάμει του Άρθρου 140 του Συντάγματος, κατά πόσο ο Περί Φορολογίας του Εισοδήματος (Τροποποιητικός) Νόμος του 1990 βρίσκεται σε αντίθεση και είναι ασύμφωνος προς τις διατάξεις των Άρθρων 24.1, 28.1 και 179 του Συντάγματος.

20

25

Μ. Τριανταφυλλίδης, Γενικός Εισαγγελέας, *Λ. Λουκαΐδης*, Βοηθός Γενικός Εισαγγελέας, *Ν. Χαραλάμπους*, Ανώτερος Δικηγόρος της Δημοκρατίας και *Τ. Πολυχρονίδου*, Δικηγόρος της Δημοκρατίας Α΄, για τον Αιτητή.

30

Μ. Χριστοφίδης, για τους Καθ' ων η αίτηση.

Cur. adv. vult.

35

Α. Ν. ΛΟΪΖΟΥ, Π.: Στις 23 Μαρτίου 1990 ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας καταχώρησε στο Ανώτατο Δικαστήριο, δυνάμει του Άρθρου 140 του Συντάγματος, Αναφορά για Γνωμάτευση κατά πόσο ο Περί Φορολογίας του Εισοδήματος (Τροποποιητικός) Νόμος του 1990 βρίσκεται σε αντίθεση και είναι ασύμφωνος προς τις διατάξεις των Άρθρων 24.1, 28.1 και 179 του Συντάγματος.

40

Ο πιο πάνω Νόμος ψηφίστηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων στις 8 Φεβρουαρίου 1990, (το κείμενο του Νόμου επισυνάπτεται).

Με τον υπό κρίση Νόμο τροποποιείται το άρθρο 8 των Περί Φορολογίας του Εισοδήματος Νόμων του 1961 μέχρι (Αρ. 4) του 1989 ώστε να απαλλάσσονται φόρου εισοδήματος:

"εισφορές που γίνονται σε κόμματα μέχρι ποσού τριών χιλιάδων λιρών από φυσικά πρόσωπα και μέχρι ποσού δέκα χιλιάδων λιρών από νομικά πρόσωπα, αναφορικά με κάθε φορολογικό χρόνο." 5

Στις 9 Φεβρουαρίου 1990, η Βουλή των Αντιπροσώπων κοινοποίησε το Νόμο στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας για έκδοση σύμφωνα με το Άρθρο 52 του Συντάγματος. 10

Στις 22 Φεβρουαρίου 1990, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας τον ανέπεμψε στη Βουλή των Αντιπροσώπων, δυνάμει του Άρθρου 51.1 του Συντάγματος, για επανεξέταση. 15

Και στις 8 Μαρτίου 1990, η Βουλή των Αντιπροσώπων τον επανεξέτασε και αποφάσισε να εμμένει στην απόφασή της για τη ψήφισή του. 20

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ύστερα από συμβουλή του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας αποφάσισε πριν εκδώσει τον υπό κρίση Νόμο - σύμφωνα με το Άρθρο 52 του Συντάγματος - να ακολουθήσει τη διαδικασία του Άρθρου 140 του Συντάγματος καταχωρώντας την παρούσα Αναφορά. 25

Το Ανώτατο Δικαστήριο στις 20 Ιουλίου 1990, άκουσε, τις απόψεις του Προέδρου της Δημοκρατίας και της Βουλής των Αντιπροσώπων, σύμφωνα με το Άρθρο 140.2 του Συντάγματος. 30

Το Ανώτατο Δικαστήριο ερεύνησε το θέμα που τέθηκε υπό την κρίση του και η Γνωμάτευση της πλειοψηφίας των Μελών του, Α. Ν. Λοΐζου, Προέδρου, και Δ. Δημητριάδη, Ι. Παπαδόπουλου και Ι. Χρυσοστομή, Δικαστών, είναι η ακόλουθη: 35

Πρώτο: Η αρχή της ισότητας και αναλογικότητας που διασφαλίζονται από τα Άρθρα 28.1 και 24.1 του Συντάγματος προϋποθέτουν την ίση ή ομοιόμορφη μεταχείριση όλων που τελούν κάτω από τις ίδιες συνθήκες. Αποκλείουν μόνο την, από το Νομοθέτη, θέσπιση διακρίσεων αυθαίρετων και όλως αδικαιολογήτων και δεν προκύπτει παραβίαση της αρχής της ισότητας εφόσον πρόκειται περί ρυθμίσεως σχέσεων οι οποίες τελούν κάτω από διαφορετικές πραγματικές συνθήκες. 40

(Βλέπε *Republic v. Arakian and Others* (1972) 3 C.L.R. 294.)

5 Δεύτερο: Η διάκριση η οποία θεσπίζεται με τον υπό κρίση Νόμο από τις περιπτώσεις δωρεών για εκπαιδευτικούς, μορφω-
10 τικούς και φιλανθρωπικούς σκοπούς που διέπονται από το άρθρο 11(1)(στ) του Νόμου, δεν είναι αυθαίρετη ή αδικαιολόγητη. Είναι γεγονός ότι υπάρχει διαφορά μεταξύ των δύο νομοθετι-
15 κών διατάξεων. Γιατί σύμφωνα με την επιφύλαξη του πιο πάνω άρθρου στην περίπτωση δωρεών ή συνεισφορών για τους προαναφερθέντες σκοπούς, "εν περιπτώσει ζημίας επισυμβάσης εντός του έτους κατά το οποίον εγένετο η δωρεά ή συνεισφορά, παν μέρος της ζημίας μέχρι του ύψους του ποσού της δωρεάς ή συνεισφοράς δεν θα μεταφέρεται και δεν θα συμψηφίζεται μετά του εισοδήματος των επομένων ετών", προς ζημιά του δωρητή.
20 Αντίθετα παρόμοια επιφύλαξη δεν υπάρχει στην υπό κρίση διάταξη. Αν δηλαδή παρουσιαστεί ζημιά στο εισόδημα του εισφορέα σε κόμμα, τότε η ζημιά αυτή συμψηφίζεται με το εισόδημα των επομένων ετών.

25 Η διαφοροποίηση όμως αυτή είναι εύλογη και δικαιολογημένη γιατί οι δύο κατηγορίες δεν τελούν κάτω από τις ίδιες συνθήκες μια και τα κόμματα αποτελούν διαφορετική και ιδιόμορφη κατηγορία από εκείνη των εκπαιδευτικών, μορφωτικών ή φιλανθρωπικών ιδρυμάτων.

30 Τρίτο: Πάνω σε ζητήματα φορολογικής φύσεως η νομοθετική διακριτική ευχέρεια διαθέτει μεγάλη ευρύτητα λόγω του πολύπλοκου της φοροθετικής προσαρμογής· και πάνω σε ζητήματα φορολογικής φύσεως ο νομοθέτης διαθέτει ευρύτερη εξουσία κατάταξης απ' ότι σε σχέση με άλλα ζητήματα. Επιπλέον δεν μπορεί να επιτευχθεί απόλυτη ισότητα σε σχέση με τη φορολογία και στην πραγματικότητα δεν απαιτείται τέτοια προσέγγιση από την αρχή της ισότητας. Πάνω σε ζητήματα φορολογίας το Κράτος δύναται να επιλέξει επαρχίες, αντικείμενα, πρόσωπα, μεθόδους και ακόμη ποσοστά φορολογίας. Το Κράτος δεν υπέχει υποχρέωση να φορολογήσει τα πάντα, προκειμένου να φορολογήσει κάτι. Το ίδιο το Κράτος δεν υπέχει υποχρέωση να απαλλάξει τους πάντες από τη φορολογία προκειμένου να απαλλάξει μερικούς. (Βλέπε *Antoniades and Others v. Republic* (1979) 3 C.L.R. 641, *Panos Lanitis and Sons (Investments) Ltd v. Republic* (1984) 3(B) C.L.R. 1588, στη σελ. 1594, και *Apostolou and Others v. Republic* (1984) 3(A) C.L.R. 509, στη σελ. 523.)

Τέταρτο: Η ύπαρξη πολιτικών κομμάτων αποτελεί απαραί-

τητο θεσμό των Δημοκρατικών Πολιτευμάτων. Αυτό προϋποθέτει βέβαια τον ελεύθερο ανταγωνισμό κάτω από ίσες ευκαιρίες. Η χρηματοδότηση τους από την Πολιτεία, ή η παροχή κινήτρων και ευκαιριών για χρηματοδότησή τους από άτομα ή οργανισμούς εντάσσεται μέσα στο πνεύμα της συστάσεως και συντηρήσεως τους χάριν της επίτευξης των σκοπών τους με ελεύθερο ανταγωνισμό κατ' ισοτιμία. Μια τέτοια ισότητα μεταχείρισης παρέχεται νομικά με τον υπό εξέταση Νόμο. Δεν αποτελεί δε δυσμενή διάκριση το γεγονός ότι ο ορισμός του κόμματος που υιοθετείται από τον υπό κρίση Νόμο είναι ο ίδιος με εκείνον που περιέχεται στον περί Πολιτικών Κομμάτων (Κτήση, Κατοχή και Διάθεση Ακίνητης και Κινητής Ιδιοκτησίας) Νόμο του 1989, (Νόμος Αρ. 199 του 1989).

Στον ορισμό αυτό γίνεται διάκριση, όχι μεταξύ κομμάτων εκπροσωπούμενων στη Βουλή και κομμάτων μη εκπροσωπούμενων, αλλά διάκριση που στηρίζεται πάνω σε λογικά κριτήρια ώστε να καλύπτει, είτε "κόμμα εκπροσωπούμενο στη Βουλή των Αντιπροσώπων, και οποιοδήποτε οργανισμό, ένωση ή ομάδα προσώπων, που κατά την αντίληψη του μέσου συνετού πολίτη, με γνώση της εσωτερικής πολιτικής πραγματικότητας της Κύπρου, θεωρείται ως πολιτικό κόμμα, δεδομένης της οργάνωσης, της δομής, των θεσμών, των στόχων και της απήχυσής του στο κοινό και νοουμένου ότι στις τελευταίες εκλογές για την εκλογή Μελών της Βουλής των Αντιπροσώπων έχει εξασφαλίσει ποσοστό ψήφων τουλάχιστο τρία τοις εκατόν του συνόλου των έγκυρων ψήφων σ' όλη τη Δημοκρατία." Η δε διάκριση μεταξύ κομμάτων, οργανισμών, ενώσεων ή ομάδων προσώπων, όπως προσδιορίζονται στον πιο πάνω ορισμό, και ατόμων είναι πλέον εύλογη, γιατί δεν είναι ταυτόσημες κατηγορίες.

Για τους πιο πάνω λόγους ο υπό κρίση Νόμος δε βρίσκεται σε αντίθεση και ούτε είναι ασύμφωνος προς τις διατάξεις των Άρθρων 24.1, 28.1, του Συντάγματος, και εφόσον δε βρίσκεται σε αντίθεση και ούτε είναι ασύμφωνος με τα πιο πάνω άρθρα των οποίων έγινε επίκληση, δεν είναι αντισυνταγματικός ως αντίθετος ή ασύμφωνος προς το Άρθρο 179 του Συντάγματος.

Η παρούσα Γνωμάτευση κοινοποιείται σύμφωνα με το Άρθρο 140.2 του Συντάγματος στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και στη Βουλή των Αντιπροσώπων.

ΝΟΜΟΣ ΠΟΥ ΤΡΟΠΟΠΟΙΕΙ ΤΟΥΣ ΠΕΡΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΤΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΝΟΜΟΥΣ ΤΟΥ 1961 ΜΕΧΡΙ (ΑΡ. 4) ΤΟΥ 1989

Η Βουλή των Αντιπροσώπων ψηφίζει ως ακολούθως:-

- 5
Συνοπτικός τίτλος
58 του 1961
4 του 1963
21 του 1966
60 του 1969
10 47 του 1973
37 του 1975
12 του 1976
15 του 1977
8 του 1979
40 του 1979
15 24 του 1981
41 του 1983
33 του 1984
76 του 1984
14 του 1985
73 του 1985
80 του 1986
20 163 του 1987
301 του 1987
26 του 1988
109 του 1988
133 του 1988
173 του 1988
233 του 1988
25 14 του 1989
39 του 1989
101 του 1989
137 του 1989
- 30 Τροποποίηση του άρθρου 2 του βασικού νόμου.
199 του 1989
--- του 1990
- 35 Τροποποίηση του άρθρου 11 του βασικού νόμου.
- 40 Τροποποίηση του άρθρου 15 του βασικού νόμου.
1. Ο Νόμος αυτός θα αναφέρεται ως ο περί Φορολογίας του Εισοδήματος (Τροποποιητικός) Νόμος του 1990 και θα διαβάζεται μαζί με τους περί Φορολογίας του Εισοδήματος Νόμους του 1961 μέχρι (Αρ. 4) του 1989 (που στο εξής θα αναφέρονται ως "ο βασικός νόμος") και ο βασικός νόμος και ο Νόμος αυτός θα αναφέρονται μαζί ως οι περί Φορολογίας του Εισοδήματος Νόμοι του 1961 μέχρι 1990.
2. Το άρθρο 2 του βασικού νόμου τροποποιείται με την προσθήκη σ' αυτό, στην κατάλληλη αλφαβητική σειρά του ακόλουθου νέου ορισμού:
- ""κόμμα" σημαίνει πολιτικό κόμμα εγγεγραμμένο με βάση τις διατάξεις των περί Πολιτικών Κομμάτων (Κτήση, Κατοχή και Διάθεση Ακίνητης και Κινητής Ιδιοκτησίας) Νόμων του 1989 και 1990".
3. Το άρθρο 11 του βασικού νόμου τροποποιείται με την προσθήκη αμέσως μετά την παράγραφο (η1) αυτού της ακόλουθης νέας παραγράφου:-
- "(η2) εισφορές που γίνονται σε κόμματα μέχρι ποσού τριών χιλιάδων λιρών από φυσικά πρόσωπα και μέχρι ποσού δέκα χιλιάδων λιρών από νομικά πρόσωπα, αναφορικά με κάθε φορολογικό χρόνο."
4. Το άρθρο 15 του βασικού νόμου τροποποιείται με την αντικατάσταση από το εδάφιο (5) αυτού της φράσης "31ην Μαΐου 1989" (τρίτη γραμμή) με τη φράση "31ην Δεκεμβρίου 1990".

ΑΡΤΕΜΙΔΗΣ, Δ.: Το ζήτημα πάνω στο οποίο καλείται το Ανώτατο Δικαστήριο να γνωματεύσει στην Αναφορά που καταχώρισε ενώπιόν του ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, σύμφωνα με το Άρθρο 140 του Συντάγματος, είναι κατά πόσο ο περί Φορολογίας του Εισοδήματος (Τροποποιητικός) Νόμος του 1990 ευρίσκεται σε αντίθεση ή είναι ασύμφωνος με διατάξεις του Συντάγματος. 5

Ο υπό συζήτηση Νόμος θεσμοθετεί την ιδιωτική χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων, από άτομα και νομικά πρόσωπα, προνοώντας μάλιστα και ως φορολογικό κίνητρο την έκπτωση του ποσού της εισφοράς κατά τον προσδιορισμό του φορολογητέου εισοδήματος του ατόμου ή νομικού προσώπου μέσα στο φορολογικό έτος που γίνεται. 10

Η ουσιαστική διάταξη του νόμου έχει ως εξής: 15

“3. Το άρθρο 11 του βασικού νόμου τροποποιείται με την προσθήκη αμέσως μετά την παράγραφο (η1) αυτού της ακόλουθης νέας παραγράφου:-

(η2) εισφορές που γίνονται σε κόμματα μέχρι ποσού τριών χιλιάδων λιρών από φυσικά πρόσωπα και μέχρι ποσού δέκα χιλιάδων λιρών από νομικά πρόσωπα, αναφορικά με κάθε φορολογικό χρόνο.” 20

Το κρίσιμο ερώτημα που εγείρεται είναι κατά πόσο οι πρόνοιες του Νόμου είναι αντίθετες με τις διατάξεις του Άρθρου 28.1.2 του Συντάγματος, που θεμελιώνουν τη γνωστή αρχή της ισότητας. 25

Είναι δεκτή η θέση πως στο κοινοβουλευτικό πολίτευμα τα πολιτικά κόμματα συνιστούν προϋπόθεση της λειτουργίας του δημοκρατικού βίου. Η δε ύπαρξή τους, ως παραγόντων που διαμορφώνουν τη λαϊκή πολιτική βούληση, ασφαλώς απαιτεί οικονομικούς πόρους. Γι’ αυτό και σε ορισμένες χώρες με δημοκρατικό κοινοβουλευτικό σύστημα αναγνωρίζεται ως υποχρέωση της ίδιας της πολιτείας να ενισχύει οικονομικά τα πολιτικά κόμματα. Με δεδομένη όμως την αρχή ότι πρωταρχική λειτουργία των κομμάτων είναι η διαμόρφωση της λαϊκής βούλησης, προς την κατεύθυνση βέβαια των επιδιώξεων ενός εκάστου από αυτά, καθίσταται επιτακτικός ο ελεύθερος ανταγωνισμός τους με ίσες προϋποθέσεις. Και εδώ ακριβώς η πολιτικο-κοινωνική αυτή αρχή μετατρέπεται σε συνταγματική επιταγή με τις πρόνοιες του Άρθρου 28.1.2 του Συντάγματός μας, που έχουν ως εξής: 30 35 40

“28.1 Πάντες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου, της διοικήσεως και της δικαιοσύνης και δικαιούνται να τύχουν ίσης προστασίας και μεταχειρίσεως.

5 2. Έκαστος απολαύει πάντων των δικαιωμάτων και των ελευθεριών των προβλεπομένων υπό του Συντάγματος άνευ ουδεμίας δυσμενούς διακρίσεως αμέσου ή εμμέσου εις βάρος οιοδήποτε ατόμου ένεκα της κοινότητος, της φυλής, του χρώματος, της θρησκείας, της γλώσσης, του φύλου, των πολιτικών ή
10 άλλων πεποιθήσεων, της εθνικής ή κοινωνικής καταγωγής, της γεννήσεως, του πλούτου, της κοινωνικής τάξεως αυτού ή ένεκα οιοδήποτε άλλου λόγου, εκτός εάν διά ρητής διατάξεως του Συντάγματος ορίζεται το αντίθετον.”
(η υπογράμμιση δική μου)

15 Ο υπό κρίση νόμος παραβιάζει τις πιο πάνω περί ισότητας διατάξεις για τους εξής λόγους:

20 Η οικονομική υποστήριξη των πολιτικών κομμάτων από ιδιώτες και νομικά πρόσωπα προϋποθέτει οικονομική ευρωστεία από τους εισφορείς, οι οποίοι και με αυτό τον τρόπο προωθούν το πολιτικό κόμμα που υποστηρίζουν, σε αντίθεση με άλλα άτομα ή νομικά πρόσωπα που δε διαθέτουν την οικονομική δυνατότητα χρηματοδοτήσεως της δικής τους κοιματικής επιλογής. Οι πρόνοιες
25 συνεπώς του κρινόμενου Νόμου θα συντελούν στη διαμόρφωση της λαϊκής βούλησης μέσω του άνισου ανταγωνισμού, εφόσο σε αυτόν εισάγεται το οικονομικό υπόβαθρο των υποστηρικτών των πολιτικών κομμάτων. Γι' αυτό ακριβώς το λόγο βρίσκεται σε αντίθεση με τις αρχές της ισότητας που διασφαλίζονται στο Άρθρο 28
30 του Συντάγματος. Τοποθετώντας το ζήτημα πιο απλά: οι πρόνοιες του υπό κρίση Νόμου αυθαίρετα ευνοούν τους οικονομικά ευρωστότερους ιδιώτες ή νομικά πρόσωπα ώστε, μέσω του πολιτικού τους κόμματος, να διαμορφώνουν δυναμικότερα τη λαϊκή
35 βούληση. Συνεπακόλουθο αποτέλεσμα αυτού είναι ο άνισος ανταγωνισμός των πολιτικών κομμάτων στην προσπάθειά τους να προωθήσουν τους σκοπούς τους στη βάση του ψηφοφόρου.

40 Η πιο πάνω κρισιολογία υποστηρίζεται και από τη νομική επιστήμη. Σταχυολογούμε παρακάτω αποσπάσματα από τα συγγράμματα του καθηγητή Δημήτρη Τσάτσου “Προβλήματα Δημοκρατίας”, 2η έκδοση 1975, και Συνταγματικόν Δίκαιον, Επιτομή, 3η έκδοση 1982.

“Στα κοινοβουλευτικά πολιτεύματα τα πολιτικά κόμματα απο-

τελούν τη λογική κι' επομένως την πολιτική προϋπόθεση της λειτουργίας του πολιτεύματος."

"κάθε χρηματοδότηση πολιτικής εργασίας οδηγεί σε εξάρτηση του χρηματοδοτούμενου από το χρηματοδότη: στην περίπτωση των κομμάτων, επομένως, εξάρτηση είτε από το κράτος είτε από τις οικονομικές δυνάμεις που τα συντηρούν. Το πρώτο είδος εξαρτήσεως δημιουργεί ζητήματα από πλευράς της αρχής της λαϊκής κυριαρχίας, το δεύτερο είδος εξαρτήσεως δημιουργεί τον κίνδυνο ανισότητας προϋποθέσεων μεταξύ των κομμάτων με βάση την οικονομική ισχύ του κοινωνικού τους υπόβαθρου."

"Ο θεσμός του κόμματος, ως θεσμός υλοποίησης και ουσιαστικοποίησης της λαϊκής κυριαρχίας, προϋποθέτει τον ΕΛΕΥΘΕΡΟ ανταγωνισμό κάτω από ΙΣΕΣ προϋποθέσεις. Η συνταγματική κατοχύρωση των πολιτικών κομμάτων δημιουργεί τόσο για τη νομοθετική όσο και για την εκτελεστική και τη δικαστική λειτουργία τη ΝΟΜΙΚΗ ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ για κατοχύρωση του ελεύθερου ανταγωνισμού κάτω από ίσες προϋποθέσεις (Chancengleichheit). Στην Ελλάδα όμως η ισότητα δυνατοτήτων δεν υπάρχει στην πραγματικότητα. Η ιδιωτική χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων στρέφεται από τις οικονομικές δυνάμεις προς το κόμμα ή τα κόμματα που έχουν ή βρίσκονται κοντά στην πλειοψηφία. Η κρατική μηχανή λειτουργεί υπέρ του κυβερνητικού κόμματος. Τα μέσα ενημέρωσης είναι όργανα του κόμματος και όχι θεσμός της πολιτείας. Τελικά ούτε η από το Σύνταγμα προβλεπόμενη (άρθρο 29 & 2) δυνατότητα νομοθετικής πρόβλεψης για κρατική επιχορήγηση, που θ' αποτελούσε μέσω προστασίας των ασθενέστερων κομμάτων, έχει ψηφιστεί. Τέλος η εκλογική μας νομοθεσία εμπεριέχει ρυθμίσεις που κατάφορα παραβιάζουν την αρχή των ίσων δυνατοτήτων. Στο σημείο αυτό λοιπόν νομοθεσία και κρατική πρακτική παραβιάζουν μόνιμα και κραυγαλέα τη συνταγματική επιταγή, με την οποία τα πολιτικά κόμματα προάγονται επίσημα σε θεσμούς της πολιτείας και κατά την οποία βασικός κανόνας λειτουργίας τους είναι Η ΑΡΧΗ ΤΩΝ ΙΣΩΝ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΩΝ."

(Τα κεφαλαία γράμματα είναι του συγγραφέα και οι υπογραμμίσεις δικές μου).

Ο υπό κρίση Νόμος δεν προβλέπει στην ουσία φορολογικές ρυθμίσεις. Οι δυναμικές του πρόνοιες αποβλέπουν στην ιδιωτική

- 5 χρηματοδότηση των κομμάτων που απολήγει στην άνιση μεταχείριση τόσο μεταξύ τους, όσο και των πολιτών μεταξύ τους και έναντι των κομμάτων, για τους λόγους που εξηγούμε πιο πάνω. Η φορολογική υφή του Νόμου είναι τα φορολογικά κίνητρα που
- 10 προνοεί για τους χρηματοδότες, της έκπτωσης δηλαδή του ποσού της εισφοράς προς τα κόμματα από το φορολογητέο εισόδημά τους. Με αυτή τη διάταξη, όμως, ο κρινόμενος Νόμος δίδει την ευχέρεια χρησιμοποίησης των εισοδηματικών δικαιωμάτων της πολιτείας κατά τρόπο επιλεκτικό από ορισμένα πρόσωπα, φυσικά ή νομικά, και ανάλογα με την οικονομική τους δυνατότητα, προς τα κόμματα της υποστήριξής τους. Είναι αυτή ακριβώς η διάταξη που βρίσκεται σε αντίθεση με τις πρόνοιες του Άρθρου 28.1.2 του Συντάγματος.
- 15 Ο Νόμος επομένως κρίνεται ως αντισυνταγματικός και αυτή τη γνώμάτευση θα κοινοποιούσαμε, σύμφωνα με το άρθρο 140(2) του Συντάγματος, στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και στη Βουλή των Αντιπροσώπων.

- 20 *Γνωμάτευση κατά πλειοψηφία ότι ο Νόμος δεν είναι αντισυνταγματικός.*